

הידועה (מהספרי 17) שהחורה ניתנה לעשות שלום בעולם, ולפיכך הי' צ"ל בחור הקדמה והכנה לזה העבודה שהעולם יהי' ראוי לקלוט ולקבל את הבירור והזיכור שע"י החורה. וזהו ענין כור הברזל דמצריים 18, דכשמו שחור הברזל כפשוטו ענינו הוא, לצרף ולזכך את הכסף והזהב מן הסגים והפסולה, כך גם הי' בכור הברזל דמצרים. ובפרט אחרי שישראל יצאו ממצרים עם ניצוצות הקדושה, וכמ"ס 20 ויבצלו את מצרים, ואר"ז 21 שעשאוה כמצולה שאין בה דגים, וכמצודה שאין בה דגן, היינו שבידור הן את הניצוצות שבעלמא דאתגליא (מצודה), ועד שכל הדברים היו את הניצוצות שבעלמא דאתגליא (מצודה), עד שהחורה הוהי' בעה"ב כלים ראויים להמשכת אור החורה שבמ"ת, עד שהחורה הוהי' בעה"ב עליהם, ותהפכם כראוי ובשלימות, עד שיעלו לשרשם ומקורם למעלה. דמכ"ז מוכן, הטעם שיצ"י מ' הי' הכנה למ"ת, אבל למה היו צריכים לקר"י. ויתר על כן, מכיון שאחרי יצ"י מ' בכך הי' הכל מוכן וכו' (בנ"י), הן הניצוצות והן ישראל שנוצטרו ונודככו בכור הברזל, א"כ למה היו צריכים לקר"י. ^{א"ע}

וביאור הענין, יובן ע"פ מה שמבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו במאמרו משביעי של פסח דשנת ה'ש"ת 22 (שקביעותה היתה כקביעות שנה זו) (שבמעלת ישראל והי' יש מדרשים חלוקים, שלפעמים משמע שגדלה מעלתו של ישראל על מעלת הים, ולפעמים משמע שגדלה מעלת הים על מעלת ישראל. וכדאי' במדרש 23 על הפסוק 24 כנגדל דוד צואר, מה שגידל אתכם דוד בספרו, שאומר לגזור ים סוף לגזרים, היינו (כמבואר בהמאמר), שהודיע גדולתם של ישראל שגם הים נקדע לפניהם, ומה שמשמע שגדלה מעלת ישראל על מעלת הים, ובמ"א איחאה שראחה שפחה על הים מה שלא ראה יחוקאז הים, היינו שדוקא ע"י הים נתעלו ישראל, דמשמע מזה מעלת הים גדולה ממעלת ישראל, ולהבין זה יש להקדים חזקה ביאור ענין ים ליבשה בכ"ל, דהנה"ט, אר"ז 279 כל מה שיש ליבשה יש בים, אלא שההפרש ביניהם הוא, דהנבראים שביבשה הם בגלוי ונפרדים ממקור המהווה ומחי' אותם, וכפשוטו הענין, דהנבראים שמהיבשה, שהם הצמחים, כמ"ס 28 חדשא ארץ דשא, וכן הבהמות והחיות כמ"ס 29 הוצא הארץ נפש חי', הנה הם בגלוי ובפירוד

16 רמב"ם סוף הל' חנוכה 17 נשא ו, כו (כמצויין במגיד משנה לרמב"ם 18) וראה לקו"ש ח"ח ע' 349 ואילך. 18 ראה ואחחנן ד, כ. 19 ראה תו"א יתרו שם. ובכ"מ 20 בא יב, לו. 21 ברכות ס, ב. 22 סה"מ הש"ת ע' 58 ואילך. 23 שהש"ר פ"ד, ד. 24 שיר השירים ד, ד. 25 ראה מכלילת בשלה טו, ב. ובכ"מ 26 ראה בכ"ז שער האמונה שם. סה"מ תרפ"ו ע' קסג ואילך. ובכ"מ 27 ראה חולין קנו, א. 28 בראשית א, יא. 29 שם א, כו.

הפך ים ליבשה כנהר יעברו ברגל שם נשמחה בו, ומדייקים רבותינו נשיאנו, בשינוי לשון הכתוב מרישא לסיפא, דהרש"א היא בלשון עבר, הפך ים ליבשה, ואילו הסיפא היא בלשון עתיד. כנהר יעברו ברגל שם נשמחה בו. ומבואר כזה, דברישא שהיא בלשון עבר, הכתוב מדבר בקריעת בו, ומ"ש אח"כ כנהר יעברו ברגל קאי על בקיעת הנהר לעת"ל, והוא הנהר בה' הידועה, הנהר הידוע. הנהר הרביעי הוא פרת (הוא דמעי"ר"א), וכמוספר בנבואת הגאולה (בהפסרת אחרון של פסח), דלעת"ל יהי' והחורים ה' את לשון ים מצרים והניין ירו על הנהר בעיני רוחו, והנהו לשבעה נחלים, וקאי על נהר פרת, דכ"ז יהי' בגאולה האמיתית והשלימה, שאז יבואו כל ישראל מכל הארצות ואיי הים (כמ"ש בנבואה שם), וכולם יבואו אל ארץ הקודש, וזהו שמסיים הכתוב (הפך ים גו') שם נשמחה בו, שלעת"ל יהי' השמחה בהקב"ה שם, בארץ הקודש.

אמנם עדיין צריך להבין (כ) כחוכנו הענין, מדוע צריכים ל' הענינים רבותי דקריעת ים סוף ובקיעת נהר פרת. ומבאר בזה בלקו"ש 19 וקריעת וברדשים שלאח"כ 101, שזהו משום שקריעת ים סוף הייתה הכנה למתן תורה, ועד"ו הוא בבקיעת הנהר דלעתיד. וביבש"ל שהי' העבדון את האלקים על החר הזהו ו בשלימות הי' צ"ל לפני הענין דקר"י. * והענין הוא, דהנה, בשביל הצלת בני ישראל, ושביתת המצרים, לא הי' צ"ל הגם דקר"י, כי הי' אפ"ל בכמה אופנים, ובפרט ע"פ הידועה שישאל ירדו ועלו כאותו הצד של ים סוף, אלא טעם הגם דקר"י, הוא בשביל שם"ת יהי' בתכלית השלימות. דכשם שבשביל מ"ת הי' צ"ל הקדמת גלות מצרים, והזיכור והזיכור שבמצרים, והציאה ממצרים 13, עד"ו הי' צ"ל לפני הגם דקר"י. אמנם לכאורה הא גופא טעמא בעי' דבשלמא מה שהי' צריך להיות הקדמת גלות וציאת מצרים מוכן, משום שע"י הי' בירור ניצוצות הקדושה שבכל העולם כולו, ובפרט הניצוצות שבמצרים שהיו רוב הניצוצות, כמ"ס 14 וגם ערב כולו, עלה אחס, ואי' בכתארי"ז 167, דרב גימט' ר"ב, וקאי על ר"ב הניצוצות שנתבררו במצרים (מתוך רפ"ח ניצוצין), ולכן מובן הקשר למתן התורה וקבלתה, שהרי תכלית החורה הוא לפעול בעולם, ובלשון

1 החלים טו, ו. 2 ראה שער האמונה רמב"ם. תו"א בשלה טב, א. ובכ"מ. 3 שם. 4 בראשית ב, ד. 5 ראה בברות נה, ב. ובפרש"י 6 ישעי' יא, טו. 7 ראה לקו"ש צו ז, א. שער האמונה שם. ובכ"מ. העינת ס"א מ"ג. 8 שם יא, יא. 9 שם. תו"א בשלה ר"ה אשירה. 10 שער האמונה סנה"ה פסח. סע"א ואילך. ובכ"מ. 11 לשון הכתוב - שמת ג, יב. 12 ראה ערכין טו, א. ובתו"ס רשמי"ק שם. 13 ראה תו"א יתרו ע, סע"א ואילך. ובכ"מ. 14 בא יב, לח. 15 ראה תו"א בא ס, ג.

שהקב"ה (הדר בהדירה) הוא הכע"ב האמיתי בכל פרט ופרט שבעולם ואין פרט שבעולם (בדירה) שאינו בטל אפיו לגמרי. ועי"ז הי' צ"ל גם בהכנה למתן תורה. (דבחתה הי' הענין דכור הברזל כו' שהוא הויכוח והצירוף כו'. דעי"ז היו ישראל בתכלית השלימות דמילוי השליחות דאני נבראתי לשמש את קוניא. אבל אעפ"כ הי' או אופן העבודה כו' שעדיין יש מצואות של עולם (מרגיש את מצואותו וכו' אלא שעושה את הדרש ממנו. אבל כו' שיהי' לא רק ביטול היש אלא ביטול במציאות. ביטול אמיתי בתכלית. הנה לזה הי' צ"ל ההקמה דבחי' קרי"ס. גילוי ענין הים. ענין ביטול במציאות. וזהו באמת, הנה אז דוקא נעשה פתח לבי בחורתך, שנעשה לבי הראוי לקבל את החורה, ועד שהוא ע"ד נוגי ימא דמהלכין ביבשתא שעבודתם היא עבודה רוחנית, עובדי ה' בנשמתם³⁹.

וזהו כללות הענין דהפך ים ליבשה. דענין קרי"ס הי' הכנה למ"ת, כי דוקא עי"ז הי' אפשר להיות תעבדן את האלקים על ההר הזה. וכמבואר בכ"מ⁴⁰, שיש ב' פירושים בקרי"ס, פי' הוהר דאתכסיא, או ירידת אצי' בב"ע, דעי"ז ב' ענינים אלו, ירידת אצי' דב"ע דעלמא דפרודא ועליית ב"ע ענינה של החורה הוא לפעולת ה' דתכלית המכוון לקבלת החורה, כי בעלמא דאתגליא כנ"ל, ובלשון הברכה⁴¹ ברוך בעלמא דאתכסיא, והוה בעלמא דאתגליא כנ"ל, דקאי על בעלמא דאתגליא ועלמא דאתכסיא, כמבואר בארוכה במ"א⁴².

אמנם כל זה הוא בסדר ההשתלשלות, שענינו הוא בגלוי דוקא, והיינו בספירות הגליות, וכדאי' בפע"ח⁴³ של כל הגליות שבעוה"ז, כולל הגליות שלאחר מ"ת, הם מהחלק הגלוי דעתיק, ובלשון הידוע חיצוניות עתיק. אבל תכלית השלימות הי' שיהי' גם גילוי פני' עתיק שהוא ע"י פני' אבא כמארז⁴⁴ יבוא טוב ויקבל טוב מטוב, דזה קאי על גילוי פני' עתיק ע"י פני' אבא. וזהו מה שממשיך בכוה יעברו ברזל גו'. דמ"ש הפך ים ליבשה קאי על הפרסא שבין אצי' לב"ע⁴⁵, משא"כ נהר ענינו הוא הפרסא שבין אצי' ועולמות

38 משנה קידושין כסופה. 39 ראה ד"ה חודש חס"ו. ובכ"מ. 40 שער האמנה פנ"ב. ובכ"מ. 41 דה"א פו, לו. וראה ד"ה בוקע ים לאדמ"ר האמצעי (ברקלין), חשב"ק. 42 אוח"ה בשלח ע' קיז. ראה ה"א ד"ה להנין ענין הברכות. ובכ"מ. 43 שער הק"ש פט"ו. 44 מנחת נג, ב. 45 לקו"ת צו יז. א. ובכ"מ.

ממקור³⁰, ודוקא באופן כזה יכולים להתקיים. משא"כ דגים שנבראו מהיום³¹, הנה אופן חיותם הוא שאם הם פורשים מן הים מיד הם מחיים³², לפי שאופן החיותם הוא שצריכים להיות תמיד קשורים למקורם. והנה מזה יובן גם הפרש בעבודת האדם בין יבשה לים, (דהעבודה שבבחי' יבשה היא כשהאדם העובד מרגיש את מצואותו, כי הוא דבר נפרד ממקורו כו', וביטולו אינו אלא ביטול היש. משא"כ העבודה שבבחי' ים היא בבחי' ביטול במציאות, שבטל למקורו לגמרי. והנה עבודת האדם בכלל היא בבחי' יבשה, כי כל אדם הוא בבחי' ביטול היש כלכלי. מלבד יחודי סגולה כגון³³ רב המונא סכא וכו' (או רשב"י וכיו"ב). דעליהם נאמר³⁴ וידגו צרוב בקרב הארץ, שגם בהיותם בארץ הם בבחי' נוגי ימא דמהלכין ביבשתא, היינו שהם בבחי' ביטול במציאות לגמרי לארקות. וזהו גם חוכן הענין דקריעת ים סוף, הפך ים ליבשה, דאו הי' גילוי כוה, שבבחי' יבשה בארץ, נמשך בגילוי בחי' הים, ענין הביטול במציאות. ועוד זאת, דהנה אף שבכללות ענינו של ים הוא בבחי' ביטול במציאות, שהוכנו הוא שהנבראים שבו יהיו מכוסים במי הים, (כמ"ס³⁵ ומלמ"ה גו' כמים לים מכסים), מ"מ גם בים עצמו יש ב' מדרגות. א' בחי' חיצוניות הים ופשטות הים, דענין זה שבים, הוא שהוא דבר גשמי ומדוד ומוגבל והוא מצואות כפ"ע, ועי"ז בפני' הענין דענינו של ים הוא העלם והסתב' משא"כ פנימיות הים, ענינו הוא שהוא דבוק במקורו, וכן פועל גם כנבראים שבו, שכולם יכירו און דורכפירן שלא יהיו נפרדים מהמקור המהווה אותם. וזהו ע"כ ענין בקיעת הים, שמתגלה ונבקע פנימיות הים. ובוזה יובן גם, מה שיש מדרשים חלוקים מי גדלה מעלתו, הים או ישראל, כי אף שכל העולם נברא בשביל ישראל³⁶ (ומזה מוכן שישראל גדלה מעלתם), מ"מ יש חילוק בין חיצוניות הים לפנימיותו. דחיצוניות הים הנה ישראל גדלה מעלתם הימנו והוא נבקע מפניהם, משא"כ פנימיות הים מעלתו גדלה מ ישראל, והם מקבלים ממנה.

ובזה יובן, מה שבהקדמה והכנה למ"ת, הי' צ"ל לא רק הענין דכור הברזל דמצרים וצ"מ, אלא גם קרי"ס. כי הנה החורה פועלת ב' ענינים בעולם. א' שגם במקום שבו יש מצואות של עולם והאדם וכו', הנה במקום זה פועלת החורה והמצוה, ועד שממשיכים מהנה"א לנה"ב ולגוף הבהמי, ועי"ז גם בחלקו בעולם, בעולם החחוץ שאין למטה ממנו כו'. ב' דלא זו בלבד שפועלים בעולם כפי שהוא מצואות כפ"ע, אלא שעושים דירה ל' ית' בחחוה"מ³⁷, באופן

30 ממקור³⁰, ודוקא באופן כזה יכולים להתקיים. משא"כ דגים שנבראו מהיום³¹, הנה אופן חיותם הוא שאם הם פורשים מן הים מיד הם מחיים³², לפי שאופן החיותם הוא שצריכים להיות תמיד קשורים למקורם. והנה מזה יובן גם הפרש בעבודת האדם בין יבשה לים, (דהעבודה שבבחי' יבשה היא כשהאדם העובד מרגיש את מצואותו, כי הוא דבר נפרד ממקורו כו', וביטולו אינו אלא ביטול היש. משא"כ העבודה שבבחי' ים היא בבחי' ביטול במציאות, שבטל למקורו לגמרי. והנה עבודת האדם בכלל היא בבחי' יבשה, כי כל אדם הוא בבחי' ביטול היש כלכלי. מלבד יחודי סגולה כגון³³ רב המונא סכא וכו' (או רשב"י וכיו"ב). דעליהם נאמר³⁴ וידגו צרוב בקרב הארץ, שגם בהיותם בארץ הם בבחי' נוגי ימא דמהלכין ביבשתא, היינו שהם בבחי' ביטול במציאות לגמרי לארקות. וזהו גם חוכן הענין דקריעת ים סוף, הפך ים ליבשה, דאו הי' גילוי כוה, שבבחי' יבשה בארץ, נמשך בגילוי בחי' הים, ענין הביטול במציאות. ועוד זאת, דהנה אף שבכללות ענינו של ים הוא בבחי' ביטול במציאות, שהוכנו הוא שהנבראים שבו יהיו מכוסים במי הים, (כמ"ס³⁵ ומלמ"ה גו' כמים לים מכסים), מ"מ גם בים עצמו יש ב' מדרגות. א' בחי' חיצוניות הים ופשטות הים, דענין זה שבים, הוא שהוא דבר גשמי ומדוד ומוגבל והוא מצואות כפ"ע, ועי"ז בפני' הענין דענינו של ים הוא העלם והסתב' משא"כ פנימיות הים, ענינו הוא שהוא דבוק במקורו, וכן פועל גם כנבראים שבו, שכולם יכירו און דורכפירן שלא יהיו נפרדים מהמקור המהווה אותם. וזהו ע"כ ענין בקיעת הים, שמתגלה ונבקע פנימיות הים. ובוזה יובן גם, מה שיש מדרשים חלוקים מי גדלה מעלתו, הים או ישראל, כי אף שכל העולם נברא בשביל ישראל³⁶ (ומזה מוכן שישראל גדלה מעלתם), מ"מ יש חילוק בין חיצוניות הים לפנימיותו. דחיצוניות הים הנה ישראל גדלה מעלתם הימנו והוא נבקע מפניהם, משא"כ פנימיות הים מעלתו גדלה מ ישראל, והם מקבלים ממנה.

30 ראה גם ד"ה נחה עליו חשמ"ב (סה"מ חשמ"ב ע' 151 ואילך). 31 בראשית א, כא ופרש"י. 32 ברכות סא, ב. 33 ראה חזר בהקדמה ו, א. שער האמנה שם פנ"ג. 34 ויחי מט, טו. וראה חז"ג קפו, ב. 35 ישעי' יא, ב. 36 ראה רש"י ורמב"ן ר"פ בראשית. 37 ראה תניא פל"ו.

שלמע' מאצ'י 46, ובפרטיות היא הפרטא שבין חכ' לבניה. וע"י בקיעת פרטא זו, בנהר יעברו גו', עי"ז הוא גילוי בחי' החכ', דטנימיות אבא הוא פנימיות עתיק⁴⁷, גילוי פני' עתיק ועו"נ יעברו ברגל דייקא, כי ענין זה נמשך ברגל שבנשמה, חלק הנשמה המלוכש בגוף, היינו בעולם הזה.

ובזה⁴⁸ יובן עוד חילוק בין קרי"ס לבקיעת נהר פרה. דבקרי"ס נבקע הים ל"ב גורים, כנגד י"ב שבטים, דזה קאי על י"ב גבולי אלכסון דז"א, משום שזוהו ענין שבמדידה והגבלה (בסדר השתלשלות). משא"כ לע"ל כתיב והכהו לשבעה נחלים, דקאי על ז' המדות שלמעלה מאצילות ולמע' מן הצמצום⁴⁹. וגילויים אלו יהיו נמשכים בישראל כפי שהם למטה נשמות בגופים, וכנודע שתכלית ושלמות השכר דלעיהי, היא לנשמות בגופים דוקא, וכמ"ש בנהר יעברו ברגל כפשוטו, דאין מקרא יוצא מידי פשוטו (וכמבואר סיפור הדברים בפרטיות בהפטרה), והיינו שלחור שבעה הנחלים הגשמיים יומשך מו' המדות שלמע' מהצמצום, בחי' פנימיות עתיק, ועד שיהי' ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו גו'⁵⁰, ולא יכנף עוד מורד גו'⁵¹ וזוהו מה שמסיים שם נשמחה בו, בו בעצמותו⁵², בקרוב ממש, בגאולה האמיתית והשלמה ע"י משיח צדקנו.

----- *

(46) ראה לקו"ת שם, ג. 47) ראה לקו"ת נצבים מט, ד. וש"נ. (48) ראה בכ"ז לקו"ת צו טו, ב ואילן. שער האמונה שם. מאמרי אדה"ז פרשיות ע' רנד ואילן. ובכ"מ. (49) ראה לקו"ת צו שם. (50) ישעי' מ, ה. (51) שם ל, כ. (52) ראה שער האמונה ספני"ר.